

NB. Vartodami alkoholinius gėrimus, jūs kenkiate savo sveikatai ir rizikuojate savo paties, savo artimųjų bei tautos gerove.

Būti ar nebūti

Skambinu į teatrą. Pakėlė ragelį: „Klausau“, – sako. „Kur aš čia pataikiau?“ – klausiu. „O kur taikėt?“ – atklausia. „Į teatrą, – sakau, – Valstybinį akademinį nacionalinį teatrą.“ „Nu...“ – sako. „O su kuo aš čia kalbu?“ – klausiu. „O ko jums reikia?“ – atklausia. „Hamletą galima?“ – sakau. Hamletą Hamletą, girdžiu, kaip murma kažkur šalia ragelio, vedžioja pirštu per sąrašus, Hamletą. „Ei!.. – girdžiu kažkam rėkia, – Hamleto nematėt?!“ Tie, girdžiu, kažką ten sako, paskui jau jis man į ragelį: „Hamletas dabar užsiėmęs.“ „Kažkuo svarbiu?“ – klausiu. „Taip, – sako, – klausinėja žmonių, būti ar nebūti.“ „Tu matai, – sakau, – štai, klausimas koksai... Būti ar nebūti!“ „Taip, – sako žmogus iš teatro, – štai toks klausimas.“ „Na ir ką sako žmonės?“ – klausiu aš. „O ką jie sakys? – atsako jis man. – Tyli ausis suglaudę. Susigūžę, susitraukę, nuščiuvę klausosi, ar dar ko netikėto nepaklaus. Vienas kitas šypsosi, lūpą perkreipęs, kiti išsižioję, kaip iš medžio iškriūtę, matyt, toks klausimas jiems niekad į galvą nebuvo atėjęs.“ „Na, – sakau, – gal jie turėjo kitų problemų, dabar gi apsiukuopė, apsitvarkė bent kiek, prisirišo, anot Zoščenkos, šlipsus ir atėjo į teatrą pailsėti, atsipalaiduoti, galbūt net pasijuokti, o čia toks klausimas, kaip perkūnas iš giedro dangaus. Sutriko žmonės, susimąstė.“ „Mano galva, prieš tai reikėjo pamąstyti, – sako žmo-

gus iš teatro, – o dabar, ką čia išmąstysi, jeigu jau esi, tai būk! Ir būk malonus, vykdyk pareigas.”

Aš susimąščiau...

„Jei leisite pasmalsauti, – sako žmogus iš teatro, – kas jis jums, mūsiškis Hamletas? Draugas... bičiulis... brolis?” „Nu kad ne, – sakau. – Taip tik atsitiktinis pažįstamas. Troleibuse vieną kartą buvom susitikę, jis ten gyvenimo bendrakeleiviams monologą deklamavo:

Tik mąstymas padaro mus bailiais.

Taip ryžtingiausio užmojo spalva

Nublunka nuo dvejojimų liguistų

Ir patys didingiausi mūsų siekiai...

Toliau neprisimenu, rodos, kaip sniegas putodams į nieką pavirsta, ar kažkaip panašiai. Paprašiau Hamleto vizitinės, sakiau paskambinsiu, jeigu kas. Problemos kokios ar panašiai.”

„Jei leisit dar sykį pasmalsauti, – sako žmogus iš teatro, – kokios tos jūsų problemos?” „Žinoma, sakau, – anokia čia paslaptis. Norėjau sužinoti, ar kibiras gryno alkoholio atstoja vieną natūralų bekoną?” „Pinigais?” – klausia žmogus. „Šito dar nepaskaičiavau, – sakau, – bet įtariu, kad kibiras alkoholio už bekoną atsieitų pigiau. Tai todėl aš klausiu apie energetinę vertę, kilokalorijomis.” „Gryno alkoholio praktiškai nebūna”, – sako jis. „Bekono aš irgi neturiu, – sakau, – spręskime teoriškai.” „Iš vienos pusės girdžiu, kad jūs filosofas, – sako jis, – bet jei neturit bekonu, tai turbūt menininkas, teisingai?” „Tam tikra prasme, – sakau. – Esu meno išgyventi praktikas ir teoretikas. Mano menamais paskaičiavimais viename kibire absoliutaus alkoholio yra

okeanai kilokalorijų. Vaizdžiai kalbant, į vieną kibirą gali tilpti keletas bekonų. Norėjau išgirsti, ką apie tai galvoja Hamletas.“ „Matot, – sako žmogus iš teatro, – mūsų Hamletas jau maždaug penki šimtai metų neišsprendžia to savo *būti ar nebūti*, tai vargu bau jis nusileis iki bekonų ir kibirų. Geriausiai būtų paskambinti į Švediją *Absolutui* arba į Kauną „Mėsos kombinatui“, gal jie jums pasakytų.“ „Ačiū, – sakau, – kaip aš pats nepagalvojau! O su kuo vis dėlto kalbėjau?“ „Su budėtoju“, – sako jis. „Malonu buvo, – sakau, – pasišnekėti.“

Ir mes atsisveikinom kaip skautai – budėk!

Prologas

Gyveno kartą santuokoje Pinčiukas Feliksas ir Milžinė Balandėlė. Žodžiu, diedas ir boba. Gyveno jie gyveno ir taip ilgai bei laimingai gyveno, kad net nusibodo bent kiek. Ne taip, žinoma, nusibodo, kad įmanytų vienas kitam gerkles perkąsti, bet kartais kildavo noras, kaip čia pasakius, gal įkrėsti mažumytę rankinio proto artimui savo ar panašiai... Ne paslaptis juk – kitam amžinai to proto trūksta. Tai kad negautų kitą kartą nuo savo Balandėlės į kuprą, išeidavo Pinčiukas Feliksas į miestą pasidairyt. Lyginai koks ūkininkas į savo laukus. Šeimininkas. Ir kiekvieną kartą baisiai nustebdavo – kas gi pluša darbo baruose, kai šitokia galybė mokesčių mokėtojų vidur baltos dienos gatvėmis šlaistosi ir prekybos centruose trinasi. Kas Bendrąjį Vidaus Produktą gamina? Iš kur tie mūsų turtai kaip pasakoje apie stebuklingą Aladino žibintą. Dievaži, gal kokie džinai juos mums neša? Kaip būtų gerai, mąsto Pinčiukas, man tokį Džiną turėti. Pavadinčiau jį kad ir Balamūtu arba Socrūpyba, pavyzdžiui, ir gyventumėm mudu su boba Balandėle visko pertekę. Į teatrus vaikščioutumėm... Ogi prie pat teatro Pinčiukas Feliksas ir bestovįs. Kultūra – jėga. Užmetė jis akį į kitą gatvės pusę – Gėrimų parduotuvė. Irgi jėga. Į teatrą kitą kartą užėisiu, nusprendė Feliksas, o dabar gėrimais pasidomėsiu...

Taip jiedu ir susipažino – Pinčiukas Feliksas ir Džinas Balamūtas. Tiesa, parsinešė Feliksas Džiną dar butely, o išleido jau paskui, progai pasitaikius. Nes ne kiekvienas moka džiną iš butelio išleisti. Reikia žinoti kaip. Džinas išleidžiamas per save – štai kur paslaptis. Ir kai nieks netrukdo. Balandėlė teatre, pavyzdžiui. Ar šiaip velniai žino kur...

Taigi, pasitaikius tokiai progai, perleido Pinčiukas Feliksas pusę to butelio per save, ir tikrai – prieš akis Džinas Balamūtas tavaruoja. Viršininke, sako jam tavaruojantis Džinas, ką tu sau galvoji, mane išleidai, o maži džinukai su savo motina Laukine Orchidėja vis dar butely kamuojasi. Nekarščiukis, atsako Feliksas žemaitiškai, tuojaus ir anuos išleisiu. Ir vos spėjo jis tai padaryti, Milžinė Balandėlė parplasnėjanti. Kilo toks vėjas, kad Džiną ir jo Pačią su mažais džinukais tarsi pernykščius lapus nupūtė. Butelį į šiukšlyną – patvarkė Milžinė Balandėlė, o tu miegot, kad daugiau man jokių džinų. Aš – tavo Džinas ir tavo Džinė.

Mes dar pažiūrėsime, virsdamas į lovą, sumurmėjo Pinčiukas Feliksas, bet taip, kad Balandėlė neišgirstų, tyliai tyliai – mes... dar... pažiū... rėsime, saldžioji tu mano Džinute...

Elitas

„Tuto bene“ reiškia „viskas gerai“. Bet itališkai...

Italams viskas – *tuto bene*. Kaip žemaičiams. Tiems irgi viskas bene *tuto*. Aš irgi biskį žemaitis. Kurgi ne...

Nepamenu, Mikuta ar Mažrimas yra sakę, kad nebajorų žemaičių nebūna. O gal jie kažką citavę? Ne duetu, o viens iš jų – kažkurį trečią. Matyt, irgi žemaitį. Tai dabar jau mūsų būtum visas kvartetas (žemaičiai sako „būtum“). Elitas...

Kada tai buvo? Naujosios nepriklausomybės aušroj... Leido tokį žurnalą „Elitas“. Kai dabar pasižiūri, tai gan vargas sutvérimas, nè iš tolo „Žmonéms“ neprilygstantis, tai ką jau kalbét apie „Panelę“, „Moterį“, poniją Rastauskienę ir panašiai. Išvis – apie moteris tik gerai arba dar geriau. Elitas...

Tai tas žurnalas tais praeities sutemose skendinčiais laikais paėmė iš manęs interviu. Priešinausi. Koks iš manęs, sakiau, elitas? O kodėl ne? – man sakė. O kas tai yra, jūsų manymu, elitas, klausė. Kadangi nežinojau, tai turėjau atsiduoti.

Blogiausia, kad nežinau ir dabar. Nors kas čia blogo, kai pagalvoji: nežinai, ir dar geriau. Pasakyta juk – palaiminti nežinantieji. Be to, formaliai lyg ir žinau. Elitas yra tai, kas geriausia. Pagaliau ir žodynas taip sako: „...pati geriausia dalis visuomenės dalis“, „...sėkla“, „...armijos daliniai“, „...gangsterių korpusas“ ir panašiai.

Bene į temą citata iš Mato Slančiausko rinkinio „Šiaurės Lietuvos sakmės ir anekdotai“. „Ubags ant ubago baras:

– Ubags, ubags! Kas tu par ubagą? Penkti šešti metai, kai paliko ubags, ir jis ubags. O mano pamilijų pamilijos, tėvų tėvai buvo ubagai, ir aš ubags, tai da kur ubags!“

Kita citata iš pokalbio Statybos ir architektūros institute – direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams sako: „Tai tokios bulvės vadinamos elitinėmis.“

Iš kai kurių dabartinių pagraudenimų įtariu, jog norėtumėm išvesti kažkokio absoliutaus elito veislę. Kažką tokio, kas būtų nei šis, nei tas, o universalus elitas. Man vis dėlto suprantamesnis Arvydo Šliogerio prapuolusios aristokratijos ilgesys.

Bėda ta, kad aš pats kilęs iš barakų ir esu budrus kaip šiukšlyno katinas. Todėl saugausi ir elito, ir aristokratijos. Tuo labiau kad pilna apsimetėlių, apsišaukėlių ir šiaip šarlatanų. Karaliauja „demimondas“, kaip sako prancūzai. O rusai tai vadina ūkiškiau – nei žuvis, nei mėsa...

Tačiau kalbam apie tikrąjį elitą. Taigi, karinis elitas, su pulko damomis priešakyje, mane šiurpina. Kas lieka?.. Tame žurnale „Elitas“ buvo vienas žmogus iš barakų, daug žmonių iš Holivudo, keli iš estrados, iš scenos, nuo podiumo, keli rašytojai ir kryžiažodis „Sudaryk pats“. Nesudariau. Neužteko ambicijų.

Viena mano brangi bičiulė parsivežė iš Amerikos patarlę: „Yra tik du tikri dalykai pasaulyje – tai mokesčiai ir mirtis.“ Ne elitas...

Deividėlio diagnozė

Deividėlis jau kalba kaip didelis. Nuo Kalėdų ar nuo Naujųjų, koks skirtumas, kaip sako pats Deividėlis, svarbu, kad jau ne pirmi metai, ir svarbu, kad žino vis daugiau žodžių ir net tarptautinių.

– Mūsų tetai Amnezijai, – sako Deividėlis, – sklerozė.

– Skaitykis su žodžiais, – sako mama. – Ir teta Azalija – ne Amnezija, o Amelija.

– Kaip suprast? – klausia Deividėlis. – Amalija ar Azalija?

– Koks skirtumas, – sako mama, – ko tu mane painioji! Svarbu, kad ne Sklerozė. Su jumis čia ir savo vardą galima pamiršti, ne tik tetos Amalijos.

– Tai ir tau turbūt sklerozė, – sako Deividėlis. – Arba jau ne už kalnų, jeigu dar ne ant nosies.

– Kaip kalbi su motina! – sako tėvas. – Gal diržo nori?

– Dar ko! – sako Deividėlis. – Tai girtos bobos bučiuotis lenda, tai tikras tėvas smurtu grasina.

– Kokios girtos bobos?! – šaukia mama. – Teta Azalija tau ne girta boba, o tikra trečios eilės teta. Kitą kartą atsiprašysi tetos Amnezijos, kad taip apie ją pagalvojai.

– O tu apsispręsk pagaliau, – sako Deividėlis, – Amnezija ji, Azalija ar Amalija.

– Ne, – sako mama, – čia jau kaip koks durnių laivas. Kuo ji tau nejtiko, ta teta Amalija?

– Anąsyk, – sako Deividėlis, – per tavo trisdešimt trejų metų jubiliejų, man visą žandą lūpdažiu išmozojo. Kas čia toks gražučiukas mažučiuukas, sako, duok aš tave pabučiuosiu... O kaip tavo vardas, klausia, nors dar tik prieš dvi savaites aš jai sakiau, kad

Deividėlis, kai tėvo trisdešimt septynerių metų jubiliejų šven-tėm. O kiek gavai iš matematikos, sako, nors anąsyk jai sakiau, kad mūsų daržely ne matematikos, o politikos pakraipa. Visos lū-pos taukuotos, rankoj žąsies kulšis – duok, aš tave pabučiuosiu. Kad pūstelėjo man į nosį – kaip slibinė. Tegul bučiuojasi su savo kadrais.

– Su kokiais kadrais?! – vėl kelia toną motina. – Galvok, ką kalbi. Dėdė Vaidas ne kadras, o sužadėtinis.

– Per tėvo trisdešimt septynerių metų jubiliejų sužadėtinis buvo dėdė Algirdas. Gal ji juos kaip pampersus keičia? – klausia Deividėlis.

– Na, šito tai jau per daug, – neišlaiko tėvas. – Kur tas mano diržas...

– Tėvui irgi sklerozė, – konstatuoja Deividėlis, – diržas ant pilvo, o klausinėja. Aplink vieni sklerotikai, nors nusišauk. Kur tas mano kiniškas plastmasinis automatas, vis tiek nėra gyvenimo. Kur aš jį, fuking gan, nukišau?! Turbūt reiks man iš politikos grupės pereit į mediciną. Atvirkščiai negu parlamentarai. Eisiu į opoziciją, o kai užaugsiu, visus nuo sklerozės gydysiu, nes ant-raip visiems mums šakės. O tetos vardas vis dėlto Aurelija, ne-užmirškit...

Deividėlio pasaka

– Virė virė košę, – sako mama, – vaikai atsilošę...

Viena ranka laikydama Deividėlio delniuką, kitos pirštu mama maišo ant delniuko tą „košę“, kutena. O Deividėlis kikena.

– Virė virė košę... vaikai atsilošę... tam davė, tam davė... o tam mažiukui...

– Kai davė per galvą, – sako Deividėlis.

– Na ką tu! – sako mama. – Nedavė jam per galvą...

– Ne, – purto Deividėlis galvytę, – nedavė?

– Ne, – sako mama. – Nedavė.

– Per kepenis, – sako Deividėlis, – kai davė tam mažiukui!

– Ne, – sako mama, – Deividėli! Ne! Ir paprastai sakom „į kepenis“. Ar čia daržely jus taip moko?

– Į kepenis, – pasitaiso Deividėlis, – kai davė tam mažiukui!

– Deividėli! – šaukia mama. – Čia graži pasaka! Nieks nieko niekam nedavė!..

– Nieks nieko niekam nedavė... – tęsia Deividėlis, – nei šokoladinio zuikučio, nei į kepenis...

– Gerai, – sako mama, – klausyk, aš tau toliau papasakosiu. Bėgs pelytė vandenėlio, – nori pasakoti mama...

– Spąstai pelytę tik pokšt! – pertraukia ją Deividėlis. – Ir guli ta išsižiojusi.

– Išsišiepusi, – pataiso mama. – Negeras vaikas, neleidžia mamytei pasakoti.

– Nepatinka man ta pasaka, – sako Deividėlis, – papasakok kitą.

– Gerai, – sako mama. – Tada apie Raudonkepuraitę... Gyveno kartą Raudonkepuraitė, ir turėjo ji senelę. O senelė susirgo. Todėl vieną gražią dieną Raudonkepuraitė nutarė tą savo senelę aplankyti. Įsidėjo į pintinę pyrago, uogienės...

– Neteisingai pasakoji, – nutraukė Deividėlis. – Įsidėjo alučio bambalį senelei, sau – porą skardinėlių lengvojo alkoholio, raudoną pakelį cigarečių „Kent“, karatė nunčiakus, animacinį filmuką apie netradicinę meilę (kaip šlykštu, sakys senelė, bet viena akim vis tiek dirščios) – ir eina Raudonkepuraitė sau mišku dainuodama „skinsiu raudoną rožę ir atnešiu tau kas rytą dovanų, lašą vilties ir grožio“, ir taip toliau.

– Gerai jau, gerai, – sutinka mama. – Varo Raudonkepuraitė per mišką, o iš krūmų vilkas tik šast!

– Gerai jau gerai, – pertraukia Deividėlis, – dabar aš pasakosiu. Vilkas tik šast! O kur eini, Raudonkepuraitė? – klausia.

– Į karatisčių referenčių kursas, senas ožys, – atsako jam Raudonkepuraitė. – Vilkas baisiausiai nustebo, nes niekada nemanė esąs panašus į seną ožį, ir stovi išsižiojęs.

– Ką, – sako Raudonkepuraitė, – nežinai, kas yra karatė? Tuoj aš tau parodysiu. – Išitraukė ji nunčiakus iš pintinės, sušvytravo sumosavo vilkui prieš akis, pokšt pokšt vienu paskui kitą nunčiaku jam į kaktą, tas ir guli paslikas.

– Dabar jau žinosi, kas yra karatė ir kas yra nunčiakai, – sako Raudonkepuraitė. – Nesijaudink, pinigų nereikalausiu, čia tik reklaminė pamokėlė. Čiau čiau, bambino. – Ir nuėjo ji sau toliau, švilpaudama, „Raudonąją rožę“ dainuodama. Ateina ji pas senelę, žiūri gi žiūri, o senelės niekur nėra! Pasižiūrėjo po antklode, čia senelė dujų iš balionėlio tik čiurkšt! Oi atleisk sako, anūkėle, maniau, kad vėl tas kretinas! Bet kai Raudonkepuraitė atsigavo, tokį jos pasigavo abi kaifą, kad sunku žodžiais apsaakyti!

Mama net verkti pradėjo.

– Kaip gražiai, – sako sriūbaudama, – tos pasakos baigiasi! Visai kaip gyvenime...

Amaretas

Buvo laikai, kai pagerdavom... Bet nelabai buvo ką. Skurdus asortimentas.

Ir pasirodė „Amaretas“.

Jei mokėtum aprašyti dievišką to gėrimo poveikį psichikai, galėtum balotiruotis į Seimą ir tavo kalbų apsvaiginta liaudis tave ant rankų į tą Seimą įneštų. Taigi...

Deividėlio mama ir teta Aura mėgaujasi „Amaretu“ su kavute ir aptarinėja bendrą padėtį pasaulyje, šalyje, namuose. Gyvenimas – svaigus dalykas. Vertas „Amareto“, ilgų kalbų ir kaifo.

Deividėlis seniai jau pradėjo vaikščioti, o kalbėti – neseniai, visur jis kaišioja nosį, visko klausinėja, ir viskas jam įdomu. Ypač visokie draskytini ir laužytini daiktai. „Kas čia?“ – klausia Deividėlis ir bando perplėšti. „Kas čia?“ – ir mėgina sulaužyti. Jis išsivelka iš „sekcijos“ nuotraukų albumą ir prisėdęs čia pat ant kilimo pradeda jį vartyti. Mamytė pamato:

– Deividėli, aš vieną kartą tave pritrenksiu! Neimk albumo, mamytė sako! Padėk, sakau, albumą į vietą!

Ji atima iš Deividėlio albumą ir pradeda vartyti pati.

– Pažiūrėk, Aura, kokia graži ta nuotrauka, ne? Nusišauk! Žiauriai graži. Deividėliui čia buvo trys mėnesiai...

– O čia – pusė metų... Neimk tos nuotraukos! – sako Deividėliui.

– Pasižiūrėk, koks gražus vaikutis.

– Panašus į tėvą, – sako Aura.

– Sakai? – sako mama. – Deividėli! Nelaužyk tos nuotraukytės! Atiduok nuotraukytę mamytei! Koks šlykštus vaikas. Grynai į tėvą...

– O čia į tave panašus, – sako Aura. – Taip gražiai išsižiojęs...

– Sakai? – sako mama. – Man atrodo, kad labiau iš ausų. Pažiūrėk, Deividėli, kokios čia gražios tavo ausytės. Švarios... Kaip saldiniukas vaikas.

– Oi! Aš tau ausis, Deividai, nurausiu! Kodėl perplėšei tokią gražią nuotraukytę?! Toks gražus čia buvai vaikas, kaip angeliukas. Matai, ką reiškia japoniška technika, o tu suplėšei.

– Japonai, – sako teta Aura, – kai ant ko nors supyksta, pasidaro iškamšą ir daro su ja ką nori.

– Iš gyvo žmogaus – iškamšą?! – pašiurpsta mama.

– Ne, – juokiasi teta Aura, – ne iš gyvo žmogaus, o iš sintetikos. Neteisingai pasakiau – ne iškamšą, bet muliažą. O iš žmogaus – tai vienas pasidarė iš meilės. Iš savo kadro. Pasidarė iš jos iškamšą, kad ta niekur negalėtų išeiti, niekas jos nematytų, nelieštų, su niekuo ji nesikalbėtų, kad tik jam vienam priklausytų. Iš pavydo. Laikė paskui ją savo miegamajame.

– O čia, tai aš suprantu, meilė. Ne taip, kaip tas mano ožys, jau trečia para nepareina, tik žinutes siunčia – „komandiruotėje“. Žinau aš tas jo komandiruotes...

Deividėlis per tą laiką suglamžo dar vieną nuotrauką.

– Deividai! – rékia mama. – Aš iš tavęs iškamšą padarysiu!

Ar nepratrūks Deividėlis verkti:

– O aš tėveliui pasiskųsiu, – sako.

– Kai mamytė supyks, tai ir iš tėvelio iškamšą padarys, – sako mama. – Tegul tik jis iš tos komandiruotės pareina.

– Tu matai, Aura, – sako mama, – jeigu ne „Amaretas“, išeičiau su jais iš proto. Padarom, Aura.